

ՄԱՐԺԱԹԵՐԹ

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Զուարճալի

Ժող. Տարի, Թիւ 19

ՄԱՐԺԱԹ

15 Նոյեմբեր, 1897

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. — Ծաղիկի բաժանորդացիներն է **Տարեկան**՝ Պոլսոյ համար 40, Գաւառներու համար 50 դան. : **Վեցամսեայ** Պոլսոյ համար 25, Գաւառաց համար 30 դան. : **Հասր 30 փարայ** : Բաժանորդագրութիւնը քիւի վայ է. տարեկան բաժանորդները պիտի ստանան **52** եւ վեցամսեայները **26** քիւ Ծաղիկի : Պաշտօնական Գրաստոյնը յանձն կ'առնէ հասուցանել բաժանորդներուն վճարները :

Երբ Ծաղիկի հրատարակութիւնը ո'ր եւ է արգելի հանդիպի : Ծաղիկի բաժանորդներն իրաւունք ունեն 100 այցեքարտ հոտել տեսնելու :

Հանգրուտ ճիւղերու վերաբերեալ յոյսածներ եւ քրտակցութիւններ շնորհակալութեամբ կ'ընդունուին :

ՀԱՍՅԷ. — Ծաղիկի վերաբերեալ ամէն ինչ պէտք է ուղղել Պաշտօնական Գրաստոյնը, Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, քիւ 14 :

ՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿ

ՎՍԵՄ. ՓՈՐԹՈՒԳԱՆ, ՓԱՇԱՅԻ

Վեհ. Սուլթանի անձնուէր եւ հաւատարիմ պաշտօնականներէն մին, Վսեմ. Միքայէլ փաշա Փորթուգալ որ ժամանակէ մը ի վեր չտքորախաէ կը տառապէր, հակառակ արուեստին տարած խնամքներուն, չկրցաւ տուել անագորոյն հիւանդութեան եւ, ինչպէս Ծաղիկի վերջին թուով գուժեցինք, չինչարթի որ իր մահկանացու կեանքը կնքեց :

Անցած կիրակի, 9 Նոյեմբ. տեղի ունեցաւ իր յուղարկութեան եւ թաղման տրամաշուք հանդէսը, արժանավայել կերպով : Դադարը դրուած էր յատուկ սենեակ մը, Օրթագեղի իր բնակարանին մէջ. յուղարկաւորներու ստուար խումբ մը հետզհետէ այցելել կը փութային, վերջին յարգանքի հարկ մ'ընծայելու Վսեմ. հանգուցեալին :

Մեռելական պաշտօնը կատարուեցաւ գիւղին Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ : Պետական, ազգային, առեւտրական եւ ընտանեկան բոլոր շրջանակներու կողմէ պատկառելի ներկայացուցիչներ հոն ներկայ էին, եւ Գերերջ. Ազարեան պատրիարք կը նախագահէր հանդէսին. Եկեղեցին զարդարուած էր պսակներով, ջահերով եւ անթիւ մոմերով : Թիւ պատարագէն ու տխրանուագ արարողութիւններէն ետքը կենսագրական ու դաւքանական ճառ մը խօսեցաւ Հ. Թումանեան, եւ Գերերջ. Ազարեան Պատր. Կաթողիկոսը հողեհանդիստի վերջին աղօթքն արտասանեց :

Մեռելական կառքը ապա փոխադրեց դադարն ի Ֆէրիզիւղ. Բազմաթիւ յուղարկաւորներ կառքով ու հետի ընկերակցեցան Վսեմ. հանգուցեալին անմխիթար այրիին

ու զաւակներուն մինչեւ գերեզմանատուն ուր թաղման արարողութիւնէն վերջ երբ սեւ հազը կը դրուէր ամենուն սիրելի եւ յարգելի. երկրին եւ պետութեան հաւատարիմ, անձնուէր եւ բանիւրուն այս պետական մարդուն մարմնը, սրտայոյզ դամբանական մը խօսեցաւ Պաքչեան Հ. Նիկողայոս վարդապետ, մինչ այրի Տիկին Դարօյին եւ որդացեալ զաւակունքը հաղակոյտին վրայ ծնրադրած արցունքներով կը թրջէին իրենց ողբացեալ սիրելիին գերեզմանը :

Ծաղիկի Տնօրէնութիւնն ու խմբագրական մարմինը ախուր բայց սեպուհ պարտականութիւն կը համարին իրենց անկեղծ վշտակցութիւնն յայտնել հանգուցեալին սղակիր ընտանեաց եւ մերձուորաց այնքան մեծ ու անփոխարինելի իրենց կորուստին համար որ հանրային կորուստ մ'է ասորքէն, ինչպէս եղաւ հանրային վշտի աւաթիթ :

ՎՍԵՄ. ՍԱՔԸՉ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖԷՆՏԻ

Ողբացեալ Փորթուգալ փաշա իր արժանաւոր յաջորդն ունեցաւ յանձին իւր ընկերակից եւ մտերիմ բարեկամ Վսեմափաշ Սաքըզ Յովհաննէս Էֆէնտի. Վեհափառ Սուլթանը Կաշա. Անձնական Գանձուն Նախարարութեան պաշտօնին կոչելով Պետական Խորհրդոյ Բազմային ճիւղի անդամ Յովհ. Էֆէնտին նոր հաւատարմութիւն տուաւ այն բարձր գնահատման որուն արժանացած է Վսեմ. Սաքըզ Էֆէնտի իր բազմամտաց արդիւնաւոր ծառայութիւններով առ հայրադրով Վեհապետին եւ առ Պետութիւնն :

Ինչպէս հանգուցեալ Միքայէլ փաշա, նոյնպէս եւ իր յաջորդն, աշակերտած է Մուրադ Ռափայէլեան վարժարանին եւ ունի մասնադիտական խորին հմտութիւն

մը այլ եւ այլ ասիական ու եւրոպական լեզուներու եւ քաղաքական տնտեսութեան, դպրութեանց եւ բանասիրութեան, Երկար տարիներէ ի վեր կը վարէ պետական կարեւոր պաշտօններ, եւ կայս. Քաղաքային վարժարանի դասախօսութիւնն ինչպէս իր նախորդն ալ :

Սաքըզ Յովհ. էֆէնտի ընտրութիւնն կայս. Անձնական Գանձուն նախարարի բարձր ու փափուկ պաշտօնին՝ խնդրութեամբ կը ընու ուրեմն զամէնքը, եւ խմբագրութիւնս հաճութեամբ թարգման կ'ըլլայ հանրային զգացմանց շնորհաւորելով զնորին Վսեմութիւնն իր անուանման եւ կայս. գնահատման արժանանալու բարեպաշտեհ առթիւ :

ԿԵՐԱԿՈՒՐ ԿԱՍ ՍՆՈՒՆԴ

Ուսելիքը մարմինը առողջ կը պահէ զայն ջերմ պահելով, եւ կազմելով այն նիւթը յորմէ կը շինուի մարմնոյ կազմուածքին ամեն մասերն : Մեր մարմիններն կենդանի ջերմոցներ կրնան համարուիլ, յորում չարուհակ, այրման միջոցաւ մարմինն ջերմ կը պահուի, սակայն այս մշտնջենական այրումն միշտ վառ պահելու համար կարեւոր է չարուհակ այրելի նիւթ մատակարարել այս մարմնէն ջերմոցին : Այս այրելի նիւթն կերակուրն է զոր ամեն օր անուշիկ նման կը նետեմք մարմնոյ վառարանին մէջ : Ուրեմն կերակուրը կարեւոր է մարմնոյ ջերմութիւնն պահելու համար :

Բայց այրելու այս գործողութեան մէջ մարմինը կը մաշի, եւ կը կորսնցնէ իւր անդամոց այրած մասունքը : Մարմնոյ այն կորուսած մասանց տեղը լեցնել պէտք է : Մեր մարմիններն ուսելիաց միջոցաւ այս բոլոր վատնուած մասերուն տեղը նոր նիւթ կը դնեն, եւ այսպէս ամբողջ մարմինն կը նորոգուի : Կերակուրը ստամոքսի միջոցաւ մարսուելով արեան կը փոխուի, եւ մեր արեւն կոչածն ուրիշ բան չէ բայց եթէ հեղուկ վիճակի մէջ գտնուած ոսկոր, մկանունք եւ ուղեղ, որք իրենց մաշած մասերն լեցնելու համար պէտք եղած նիւթն աւրինէն կ'առնեն : Ուրեմն կերակուր պէտք է մարմնոյն կազմութիւնն պահելու համար : Մեր մարմնոյն զօրութիւնը շինողն մենք չենք, այլ միայն կը գործածեմք ընտելեան հայթայթած զօրութիւնն : Մեր բոլոր զօրութիւնն մեր ուսուցիչներէն յառաջ կուգայ : Կերակուրը զօրութիւն է, այսինքն իր մէջ կը պահէ թագուն զօրութիւն մը զոր զուրս կը հանէ երբ ընդունիմք մեր մարմնոյն մէջ, եւ երբ թթուածինն միջոցաւ անոր մասնիկներն իրարմէ բաժնուին եւ ազատ թողուի այն պահուած զօրութիւնն : Մեր օդային համար տրուած մսին, հացին ու բուսականաց ծածուկ զօրութիւններն մեք կը գործածեմք եւ վաննք կը փոխադրեմք գործողութեանց ասպարիզի մը մէջ : Այս կարճ բացատրութենէն կրնայ հասկցուիլ որ ջերմութիւն եւ զօրութիւն յառաջ բերելու համար կը կարօտիմք այնպիսի նիւթերու որք կրնան ապրիլ, այսինքն կրնան միանայ թթուածինի հետ : Փորձառութիւնը հաստատած է թէ մէն մի գործարան շինելու եւ մարմինն ամենալաւ

վիճակի մէջ պահելու համար երեք տեսակ կերակրոց պէտք ունիմք :

1. Պէտք ունիմք այնպիսի կերակրոց որք կը պարունակեն իրենց մէջ բորակածին Այս տարրը մեր մարմինը կազմող նիւթերուն զլիստ որներէն է, եւ այդ պատճառաւ կարեւոր է անոնց տճման եւ նորոգութեան համար : Գլխաւորաբար մսեղէնք են որ կը պարունակեն այս տարրը եւ հետեւաբար ամենէն աւելի աննգարար համարուած են : Կենդանական կերակրոց մէջ եզի եւ ոչխարի միսը ամենէն աննգարարն է : Թէ աննգական եւ թէ դիւրամարսութեան նկատմամբ եզան միան որթու միսէ եւ ոչխարի միան գաւունկի միսէ նախապատել է :

2. Պէտք ունիմք այնպիսի կերակրոց որք կը պարունակեն բնածուիկ Այս տեսակ կերակուրներն երկու տեսակի կը բաժնուին, չաքարեղէն եւ ճարպեղէն, չաքարը կը պարունակէ իր մէջ ջրածին եւ թթուածին, եւ գրեթէ նոյն քանակութեամբ ալ բնածուիկ Որովհետեւ ջրածին եւ թթուածին ի միասին ջուր կը կազմեն, ուրեմն չաքարը կրնայ նկատուիլ իւր ջուր որուն մէջ տարածուած է բնածուիկ : Մարսողութեան մէջ օսլայն եւ խէմն ալ չաքարի կը փոխուին, վառ գի անոնք ալ չաքարեղէն կերակրոց կարգն կրնան դասուիլ : Ճարպերն կազմութեամբ չաքարի նման են, սա տարբերութեամբ միայն որ նուազ թթուածին կը պարունակեն, հետեւաբար ջուր չինելու համար բաւական թթուածին չունին, եւ երբ կ'այրին, աւելի քանակութեամբ թթուածինի հետ կը միանան եւ այս պատճառաւ առաւել տաքութիւն կ'ընծայեն : Թէ չաքարը եւ թէ ճարպը կարեւոր են, ջերմութիւն տալէ ի դատ ուրիշ օգուտներ ալ ունին : Մեր ամէն գործարանաց շինութեան համար ճարպը էական է, մինչդեռ չաքարն եւ օսլայն մարսողութեան կ'օգնեն, եւ կրնան ճարպի փոխուիլ մարմնոյն մէջ :

3. Պէտք ունիմք նաեւ հանքային նիւթերու : Մեր կերակուրները պէտք է պարունակեն երկաթ, ծծումբ, մագնէս (magnesia) փոսփոր, աղ, կալիւն, ջուր եւ այլն : Ասոնք ամենքն ալ տարբեր նպատակաց համար կարեւոր են մարմնոյն կազմութեան մէջ, եւ տուել կամ նուազ քանակութեամբ կը գտնուին մսի, հացի եւ բուսականաց մէջ :

Երբ կերակուրը կ'եփուի, շատ անգամ կը կորսնցունէ իր աղային եւ հանքային նիւթերն որք այնքան կարեւոր են մարմնոյ կազմութեան մէջ որքան են միւս նիւթերն, անոր համար պէտք է որ այս կարեւոր տարրերը մատակարարեմք չեփած կերակուրներով, որպիսիք են կաթ, հասուն պտուղներ, բուսականք որք կրնան ուտուիլ առանց եփուելու, զով ջուր եւ հասարակ աղ :

Կերակուրի ժամանակներուն պէտք է կարեւորութիւն տալ : Մարսողութեան գործողութիւնը ժամանակ կը պահանջէ, եւ պէտք է որ ամբողջ մարմինն հանգչի կերակուրէն անմիջապէս վերջն : Շատ կարեւոր է նաեւ չը վրդուիլ մարսողական գործարաններն իրենց գործողութեան միջոցին : Մինչդեռ կերակուրն ստամոքսին մէջն է նոր նիւթի մը կը փոխուի այն, եթէ դեռ ամբողջովին չփոխուած նոր ուսելիք խառնուի անոր հետ, գործո-

դուժեան մէջ չփոթութիւն յառաջ կուգայ: Այս պատճառաւ հարկ է որ կերակուր ուտելէն գոնէ մինչեւ երկու ժամ՝ որ եւէ ուրիշ բան չուտուի, եւ կանոնաւոր կերակրոց միջոցն գոնէ չորս ժամ պէտք է ըլլայ: Քնոյ մէջ մեր ստամոքսը եւ մեր ամբողջ մարմինն պէտք է որ հանգչին, այսու պատճառաւ քնանալէն գոնէ երկու ժամ յառաջ պէտք է կերակուր ուտել, որպէս զի քնանալու ատեն մարտդուժեան գործն աւարտած ըլլայ:

ԴՊՐՈՑԻ ՄԸ ՄԷՉ

ՁԵՐՈՅԻ ՄԸ ԿՈՒՒԷ

Աղբար, դուն ալ ի՞նչպէս հողարարծու ես, գործիդ չնայես:

— Էյ սէն տէ, իմ հողարարծութեանս չհաւնեցա՞ր, ասանկ նիստ ըրած տեղերնիս խօսիլը փարա չընեմ, դպրոց դացած աստեղնիս կառավարչին քով ըրած հէյէթս աշակերտներուն ըրած գիտողութիւններս, դասատուներուն ըրած թափուրս, եւրոպացի տիրէթթօրները չեն կրնար ընել:

— Ձայնդ կտրէ, մարդ կուգայ կոր:

— Ի՞նչ է ան, ի՞նչ կայ:

— Տիկին մը եկեր է հրամանքնիդ տեսնել կ'ուզէ:

— Էյ վեր կանչէ:

— Գլխուս վրայ:

— Ի՞նչ ըսելիք ունիք տիկին,

— Քա ճանրմ աղաներ, արեւնուդ կոտորտիմ, հանրմներնուդ արեւուն, չօճուխներնուդ գլխուն համար ըլլայ սա չօճուխիկս կառավարչին էօրքէյէն ազատեցէք:

— Ինչ, կառավարիչը պակասութիւն մը ըրաւ, վայ գարչելի, ծօ պու գաչ քէրրէ թէնպի՜ էթմէլի:

— Տիկին, դուն հոգ մընեմ, մինք ամէն բան կարգի կը դնենք:

— Դուք անոր հախէն չէք կրնար կոր դար նէ ես կուգամ, այս քանի անգամ է քի կուգամ կ'երթամ կոր:

— Էրկան ըրիր եւ շատ կը խորաթեա կոր, մենք կարգի կը դնենք ըսինք:

Ասոր վրայ կինը բարկացած շիտակ վարժարան երթալով,

— Սա կառավարիչ պատուելին վար կանչեցէք, ըսելիք մը ունիմ:

Շատ աղէկ ըսելով տնտեսը կ'երթայ կը կանչէ վար:

— Ի՞նչ է տիկին, ի՞նչ կուզէք:

— Քա դուն ինձմէ ի՞նչ կուզես, ի՞նչ տուեր ես ալ չես կրցեր առնել, չօճուխս ամէն օր սըֆըռը կը դնես կ'անցնիս:

— Տիկին իմ վրայօքս դանգատ մը ունիք նէ՝ հողարարծութեան գացէք:

— Քա ինչո՞ւ օխտապաղութեան պիտի երթամ, ես ով եմ, դուն ինծի կխտե՞ս, կիցիր ես հիմա քեզի օխտա-

պաղութեան երթալը սա ոտքիս ամանին թէքովը կը հասկցունեմ, փաթ, քիւթ, չաթ:

— Տնտես աղբար, ծօ տնտես, եկուր հասիր, խերս անիծուեցաւ, գլուխս մազ չմնաց, ոսկորներս ջարդուեցան, վա՛յ, ամա՛ն:

— Տնտես աղբար ո՞ւր ես:

Տղաքներէն մէկը, վարժապետ, տնտես աղբարը թէփսիյի գնաց ինծի դռնապան դրաւ, ես ալ բակը կը մաքրեմ կոր:

— Մօ տա աւելովդ սա կնիկը եկուր փախցուր սա փորձանքը ուրկից էր գլխուս եկաւ:

— Ձըթ, փըթ:

— Կիտի սէնի, չօճուխները ասա՞նկ թէրպիյէ կ'ընես, իշտէ ան ասանկ կ'ընեն, չաթ, փաթ:

— Վայ մէջքս, ծօ սա քէլսեան գնա կանչէ, սա ինչ անպատուութիւն է, հողարարծու աղաներն ալ կանչեցէք, սա անկարգութիւնը բարեկարգէ, ասանկ դպրոց չըլար:

— Քա ո՞վ պարէ կարգեն պիտի, խեղդ կլոխգ ժողովէ, էրիկս չիմանայ, կիտի չամչցող, ես քեզմէ էրիկ ուղեցի, չուհա պագ, սա մէկ չէ էրկուք չէ վիրա չօճուխը մահուան դողերու կը բերես, վիրա սըֆըռ, վիրա սըֆըռ:

Վերէն,

— Վարժապետ, վերը աղաքը պիւթիւն ըսլըն կը չալեն սըս կ'ըսեն, եունա կը պոռան կոր:

— Մօ գնա հողարարծու աղաները կանչէ:

Տնտես ախպարը անդիէն,

— Ճանրմ էն կատար բաթըռաը մի հանէք ես խապար տուի հիմա կուգան,

— Ասդիէն աղաքները, վարժապետ, վարժապետ, աղաները կուգան կոր:

— Մօ դո՛ւք ինչու վար էք եկեր, չուսով վեր կորսուեցէք:

— Փէք աղէկ կորսուինք, վենք վիք վիք վիք:

— Վայ նզովից արմատներ, սալոնց նայէ այսօր տօն ուրախութեան կը կատարեն կոր:

— Ի՞նչ է ան պատուելի, ինչ աղաքները ձգեր վարը կայներ ես:

— Էֆէնտիմ, մէյ մը նայեցէք ի՞նչ վիճակի մէջ եմ:

— Միւստահախ է, տիրացու մենք քեզի ինչ թէնպի՜ կ'ընենք նէ՝ չը բռնելուդ համար է քի ասանկ փորձանքներու կը հանդիպիս:

— Էֆէնտիմ մենք երբէք օրինաւորութեան եւ բարեկարգութեան ընթացքէն խոտորած չենք, ինչ է մեր յանցանքը որ այսպէս կը խօսիք:

— Սա զրօներդ տեսար, անոնք օր մը տահա փորձանքի պիտի հանդպցնեն. վազ անցիր սա զրօններէն. Էֆէնտիմ վազ անցիր, մեզի նախատինք է զրօ դնելդ, դպրոցը յառաջ չերթար կոր ըսել է, ատիկայ մեզի գուշէ:

— Էֆէնտիմ, զրօն ալ չը դնեմ նէ աղաքը գլուխս պիտի ելլան. ծեծ չի կայ բան չի կայ, անօթի ձգես սըղաս հիւանդ ըրաւ կ'ըսեն, ուրիշ պատիժ տաս չեն զի-

մանար, քանի մը թուղթ գրել առա զասերնուն ետ կը մնան, ինչ ընեմ ետ ալ չը գիտեմ. զասաստուններուն պակասութիւնը դոցէ, հոգաբարձուներուն սղիսութիւնը կըլլէ, մայրերուն ծեծը կեր, հայրերուն սպառնալիքը լսէ, վա՛յ աման ծունկս:

— Սաւոր քիչ մը ջուր տայիք մարելիք եկաւ վերան, անտան ալ կանչէիք, առնէր տուն տանէր:

Սաոր վրայ հոգաբարձու աղաները աճէլէ ժողով կը դումարեն ուրիշ վարձապետ մը բերելու:

— Ինչ կ'ըսէք էֆէնտիներ, տիրացու Յակոբը բերենք նէ չըլլար, եկեղեցին ալ կ'երդէ:

— Էֆէնտիմ օլմազ օ նէ պիլիր քի նէ էօյրէթէճէք. պիր վարձապետ տէ օնա մը թութաճաղըզ, էֆէնտիմ:

Էյ ճանըմ օ տիրացու Յակոբ էյի տիր օէօզիւմի դասէն առչար չըգմազ, յօճուզարըն սույունա կիտէր, օնու դօրսաք հէր պիր չէյ սըրասընա կիրէր տէ, ի՞նչ կ'ըսէք էֆէնտիներ դուք ալ ինծի հետ համակարծիք է՞ք:

— Էվլէթ, էվլէթ, փէք մինասիպ օլուր գիտնական տէյիլ իմիշ, նէ զարարը վար, կառավարիչ տէտիյին տէ պիզիմ այարըմըզտա պիր ատամ օլմալը:

— Վարձապետ:

— Հրամանեք էֆէնտիմ:

— Իշտէ մենք քեզի զպրոցներնուս կառավարիչ նասպ ըրինք:

— Շնորհակալ եմ աղաներ, Աստուած օրերնիդ շատցընէ:

— Արթըն քեզ նայինք երեսնիս ճերմակ հանելու զայրէթ ընելու ետ, գործիդ մօխայէթ ըլլալու է, մեր վրայ խօսք բերելու չէ, Աստուած կարողութիւն տայ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ

ՄԱՆՐ ՄՈՒՆՐ

Տասն անգամ աշխարհիս շրջանը մէկ երկվայրկեանի մէջ:

Ահա այս է ելեքտրական ամենաբարձր արագութիւնը որ ձեռք բերուած է Լէյպցիգի շիշերու միջոցաւ: Ծիշդ թիւն է 278,100 մղոն մէկ երկվայրկեանի մէջ:

Շահեկանութենէ զուրկ չէ գիտնալ՝ կենդանի եւ անկենդան անասնականներու արագութիւնը մէկ երկվայրկեան ժամանակամիջոցի մէջ:

Խիտունը՝ 2 1/2 սանդիմէթր:

Մարդը՝ 1 մէթր 20 սանդիմէթր քալելով, իսկ ամենէն արագ վազող մարդը՝ 7 մէթր:

Ճանճը՝ 7 մ. 60 սանթիմէթր:

Սառնոցի վրայ ամենէն արագ սահողը (patineur) 11 1/2 մէթր:

Ուկրանոսի ալիքները՝ 21 1/2 մէթր:

Թղթատար աղաւնի մը՝ 26 1/2 մէթր:

Նիժեռնակը՝ 67 մէթր:

Ամենէն սոսկալի թաթառը՝ 116 մէթր:

Ձայնը՝ 334 մէթր:

Հեռագրի պարզ թելերուն վրայ ելեքտրական հոսանքը 7000 մղոն. իսկ պղնձէ թելերուն վրայէն 21000, Լոյսը՝ 180000 մղոն:

* *

Մեղուններուն ծանրութիւնը. — Բնագէտներու համար թէեւ սովորական բան մը եղած չէ միջատները կշռելու, բայց Ռէօմբու (իր անունը կրող Ջերմաչափին հնարիչը) հետաքրքրուելով կ'ուզէ մեղուններուն ծանրութիւնը հասկնալ:

Ահա իւր փորձի արդիւնքը. 336 մեղուններ 9 տրամ կշռեցին:

* *

1900 ի Բարիկի ցուցահանդէսին հրաշալիքներուն վրայ նոր յաւելում մը կը պատրաստուի: Բնական հրաբուխ մը պիտի շինուի, այո, իրաւցընէ հրաբուխ մը, — կրակ, լաւա, մոխիր եւն. եւն. 1900 ի Հրաբուխի Ուսումնասիրութեանց Անանուն ընկերութիւնը մինչեւ ցարդ մեծ յառաջդիմութիւն մը չէ ըրած սակայն, եւ վախ կայ որ իրեն ծրագրիր բոլորովին ջուրը իյնայ, թէ զրամազլիի պակասութեան եւ թէ կառավարութենէն արտօնութիւն չարուելու հաւանականութեան համար:

* *

Գլուխնիդ՝ դէպ ի հիւսիս պառկեցէք:

Գաղղիացուց այս կարծեցեալ նախապաշարումը հաստատուած է թէ նախապաշարում մը չէ այլ գիտական ճշմարտութիւն մը:

Գաղղիացի գիտուններ կը հաստատեն թէ մարդուս գործարանական կեանքը իւր մէջ կը պարունակէ ելեքտրականութիւն, եւ մարդուն գլուխը բեւեռներէն մին, ոտքերն ալ միւսն են: Ահա թէ ինչ ըրած են իրենց ըսածը հաստատելու համար:

Գիտութեանց Ակադեմիոյ անդամները արտօնութիւն կ'առնեն փորձ մը կատարել զլիսատեալ մարդու մը վրայ: Կիլօթինը հազիւ իւր գործը աւարտած էր, զլիսատեալին մարմինը հորիզոնական ձեւով շարժուն ձողի մը վրայ կը պառկեցնեն: Գլխուն կողմը, քիչ մը սարքերէն վերջ դէպ ի հիւսիս կը դառնայ եւ մարմինը անշարժ կը մնայ այդ դիրքին մէջ: Բաօֆէսէօսները անմիջապէս կը փոխեն մարմնոյն դիրքը. բայց դարձեալ գլխուն կողմը կամաց կամաց դէպ ի հիւսիս կը դառնայ: Եւ այսպէս կը շարունակուի, միշտ մի եւ նոյն արդեամբ, մինչեւ որ գործարանական շարժումը կը դադրի:

ՊԵՏԻԿ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Լեւոնիկ. — Հայրիկ, յոռետես որո՞ւ կ'ըսեն:

Հայր. — Յոռետես է այն մարդը որ կը կարծէ թէ ամբողջ մարդկային սերունդը հիւանդ է, վասն զի ... ինք հիւանդ է:

* * *

Միշտ միեւնոյն պատմութիւնը .

Տիգրան եւ Ջապէլ սիրահարուած էին :

Գիշեր մը, պարտէզին մէկ ծայրը ռանսկ-վուի մը հետեւանօք զիրար գտած էին :

Տիգրան . — Կը կարծես ուրեմն հայրդ ինձ պիտի ներէ եւ մեր ամուսնութեան հրաման պիտի տայ :

Ջապէլ . — Վստահ եմ , անուշիկս :

Տ . — Տուն մընալ կուտայ՝ կ'ըսես :

Ջ . — Անշուշտ , հոգիս :

Տ . — Տարեկան եկամուտ մը կը չնորհէ՞ արգիօք , որպէս զի հանգիստ ապրինք :

Ջ . — Վստահ եմ , ամենասիրելիս :

Տ . — Ինձի՛ իր դործին մէջ կ'առնէ՞ :

Ջ . — Անշուշտ , հարկաւ :

Տ . — Եւ զիս՝ իւր մաղաղային Տնօրէն կ'ընէ՞ :

Ջ . — Վստահ եղիր , աղւորս : Ջապէլ այս անգամ գլուխը Տիգրանի կուրծքին դպցուց :

Տիգրան՝ իւր սիրունին կոշտութեամբ մը ետ հրելով , « Երբէք չեմ կրնար ամուսնանալ քեզի հետ , կը տեսնամ որ հայրդ քեզի ձեռքէ հանելու համար ամեն դոհողութեանց պատրաստ է :

* * *

Տա մարդուն ոտքին վրայ կոխեցիր նէ հարկաւ ներողութիւն խնդրեցիր , տղաս :

— Այո՛ , մայրիկ , մարդուն ալ խօշին եկաւ հանեց քառորդ մը տուաւ :

— Իրա՞ւ , էյ ստակը առիր նէ ի՞նչ բրիր :

— Մէկալ ոտքիս վրայ կոխեցի ամա , ի՛նչ մ' չեղաւ :

* * *

Կինը . — Ինձի նայէ , Յակոբ աղա , աւելի աղէկ չէ որ փոխանակ ինքնիրենդ ածիլուելու , սափրիչին երթաս :

Էրիկը . — Ո՛չ , Տես , ամիսը որչափ կը խնայեմ :

Կինը . — Այո , գիտեմ , բայց աղաքները ածիլուած ատենդ քովդ կուգան կոր եւ գէշ խօսքեր կը սուրբին :

* * *

Ա . — Թաղ . Խորհրդոյ անդամակցութենէն ինչո՞ւ հրաժարեցաք :

Բ . — Եղբայր , երկու տարիէ ի վեր Գանձապետ ըլլալ ուզեցի եւ Իրք վերջապէս յաջողեցայ . . . Մնառակն ալ ստակ չմնաց :

* * *

Անդլիացի Մր . Քի (profecsor Key) որ իրրեւ դասախօս մեծ հռչակ հանած էր , Լօնսօնի մեծ դպրոցներուն միոյն Տնօրէն կարգուած էր : Մր . Քի Անգլիացի այն բազմաթիւ ուսուցիչներէն էր որք կը սիրեն քաջալերել իրենց աշակերտները՝ սրամտութեան եւ համով կատակներու մէջ , Բրօֆէսէօրը սովորութիւն ունէր նաեւ իւր այցելած օտար երկիրներու վրայ շահեկան պատմութիւններ ընել :

Օր մը երբ Սպանիոյ վրայ կը խօսուէր , Քի ըսաւ , « Գիտէ՞ք աղաքներ , թէ երբ մէկը Սպանիոյ մէջ համբաւ չահի եւ հռչակաւոր ըլլայ , « Սըր » (Sir) տիւր զոսը չէ որ կուտան իրեն , այլ « Տօն » (Don) :

Հոս տղայոց մին ընդմիջեց , « Ուրեմն Սպանիոյ մէջ ձեզի Տօն-Քի » (Ton Key) պիտի կանչէին . . .

Դասարանը իւր հաւատարակչութիւնը կորսնցուց :

ԹԱԼԷՇՆԻՍ ԱՍ Է ԵՂԵՐ

Կանայք սովորութիւն՝ կամ թէ ըսենք , աւանդութիւն մ' ունին որ գլխունուն ինչ փորձանք որ գայ , բաւական կը համարին դժգոհիլ , քաղեհնիս աւ ե եղեր՝ ըսելով , չեն ըսեր թէ մեր անխելքութիւնովը եղաւ աս բանը :

— Կեսուրնին հիւանդացածին պէս բժիշկ կանչելու տեղ մահալլէին պէռպէրը կը կանչեն , ան յիսուն ըսէ նէ իրենք վաթառն սիւլիւք կը փակցունեն , խեղճ ծեր կինը արիւնին մէջ շաղախուած մեռնի նէ , թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Հարսնիք մը երթալու ըլլան նէ , ունեցածնին վրանին գլուխնին կը չարեն , չունեցածնին ալ դրացիններէն փոխ առնելով կը զարդարուին , անդգույնութեամբ մասնի մը կամ միտալեօն մը կը ձգեն նէ , թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Լամպային կազը անդգուշութեամբ վրանին թափելով Ֆիստանին բռնիկի նէ , թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Փեսացուն անունէն խարուելով չհարցուցած չը փնտռած աղջիկնին ողջ ողջ կրակին տան , իրենց ալ տանը ալիկը աւրուի նէ , թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Էրիկ մարդերնին իրենց չապլութեամբ կը սնանկացնեն , է՛հ թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Գիշերները սուարէի երթալու համար աճապարանօք չմարած ճրագը պահարանը կը դնեն կ'երթան , տունը բռնիկի նէ թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Հանգիստ ըլլալու համար տղան օրօրցին մէջ թողլով իրենք պարտելու . կ'երթան , վերադառնալուն՝ տղան պոռալէն մարած եւ կամ տունը խաղաղալ մը բռնկած ըլլալով տղան ալ բոցերու ճարակ եղած կը գանեն թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Շարթուան մօտան իմանալու համար Կիրակի օրը կերակուրին թէնձիրէն կրակին վրայ կը դնեն եւ շիտակ Ղալաթիայի մամը կը վազեն կ'երթան , դառնալուն ալ էրիկնին մէջ հանձնէն պինով եկած ըլլալով , աղւորիկ ծեծ մը կուտեն եւ նոյն օր փորներնին անօթի կ'անցունեն թալէհնիս աս է եղեր ըսելով :

— Պէյօղլու Ֆիսթանցու առնելու կ'երթան , բուրդի տեղ բամպակ կ'առնեն , թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

— Լաթ լուալու համար վար իջած ատեննին տղան վերը սենեկին մէջ մինակ կը թողուն եւ տղան պատուհանէն փար կ'իյնայ , լալով պոռալով , է՛հ թալէհնիս աս է եղեր կ'ըսեն :

Հիւսմ մէկ բան մ'ալ կայ ընելիք , կը խրատենք տիկինները որ թալէհնին փորձելու համար մէյ մը թող ձեռքերնին կրակին մէջ խոթեն եւ եթէ երբէք այրելու ըլլայ , դարձեալ՝ քաղեհնիս աւս ե եղեր թող ըսեն :

(*) Donkey (Տօնի) Անգլիերէն էլ ըսել է :

ԵՐԱՆԱՅԻՆ ԱՆՈՒՆԸ

Անցեալ օր Պալատ ընտանիքի մէջ նոր մանուկ մը կը ծնի, որուն մայրը առանց կմկմալու կրնայ եղբոր Սաղմոսը կարգալ, իսկ հայրը արհեստով դարբին, երբէք կարգալ չը գիտեր եղբոր:

Մանուկը ծնած օրունի երկրորդ օրը մայրը յատկապէս կնքահօրը լուր կը խրկէ որ գայ, կնքահայրը կուգայ, եւ երախային մայրը կմկմալով, տնտնալով կ'ըսէ:

— Գուզում կնքահօր աղա, սա չօճուխիս անուկը առանկ խոռ անուն մը չընես, աղաք անուն մը ըլլայ:

— Բէք աղէկ, ինչ անուն կուզես նէ ան դնեմ:

— Ձէ, խայրի դուն կրտս առնկ աղաք հիմակուն անուններէն ըլլայ:

— Յակոբիկ դնեմ:

— Ձէ, չէ, անունի Գիրգոր, Յակոբ, Կարապետ անուններ չըլլայ, սանկ հին անուն մը ըլլայ:

— Ինչ կ'ըսես խենդ — կը պօռայ անդին կէսուրը. կնքահօր աղա դուն անոր խօսքը մի նայիր. սանկ տօնախմբութիւնը անուն մը ըլլայ քի. ան օրը առջեւ ձգեմ տէ ժամ տանիմ, խայրի դուն գիտես նայէ ինտոր կուզես անանկ ըրէ:

— Կնքահայրն ալ որ կարգալ չը գիտեր եղբոր, մտմտալով դուրս կ'ելլայ ու չիտակ վարժապետի մը գիմելով:

— Վարժապետ, չու օրացոյցը էլինէ ալ տէ նէ իսիմ վար ըսա սրբա ըլա օգու պագալմ:

— Հայր օլա նէ՞ վար:

— Հիչ, պիր չէյ եօգ, իչինտէն իսիմ պէյնէճէյլմ:

— Պու նէ տէմէք, օրացոյց իսիմ ֆաթուրասը տըր: Վարժապետը օրացոյցը ձեռքը կ'առնէ եւ կ'սկսի Յունվար ամսէն սկսելով կարգալ:

— Բարսեղ, Ս. Ծունունդ կրնիւնտէ Միլքոն, Գասպար եւ Պաղտասար խիմէրի վար, Կարապետ, Մկրտիչ Արիստով:

— Եօգ, եօգ, ճանրմ պէյլէ իսիմէր տէյլ, չու էսկի խիմէրի օգուսանա:

Վարժապետը Սէփէոս եպիսկոպոսի մատենագիրքը ձեռքը կ'առնէ եւ կ'սկսի կարգալ մէջի անունները:

— Նէ պիլէյլմ, չու իչինտէ փառլը մառլը պիր իսիմ վար ըսը, հէփինտէն շաթաֆլը օ կէօզիւքաիւ պանա ամմա:

— Փառնաւա՞ղ մը,

— Հա իչտէ օ էյի ամմա ֆիքրիլէրաէ նասըլ սաղլամալը:

— Ճանրմ իչտէ Փառնաւաղ վէսէլմ:

— Կնքահայրը հաղար անգամ կրկնելով, հաղիւ կաւրով կ'ըլլայ Փառնաւաղ բառը միտքը պահել եւ կնքահօր օրը քահանան հարցուցած տանն արտասանել, հետ դուռնուղ կանայք, այս անունը լսելուն պէս չկրնալով մտքերնուն մէջ ամփոփել արմանքով դարմանքով մէկը մէկու կը հարցնեն, բայց ոչ ոք չգիտնալուն կ'որոշեն կնքահօրը հարցնել:

— Մանկան անունը ինչ դրեք:

— Փառնաւաղ կ'ըսէ:

Մանուկը տուն կը տարուի եւ այս Փառնաւաղ անունը տան մէջ ասոր անոր բերանը կրկնուիլէն վերջը հաղիւ միջոց մը ետքը մանկան նինչին միտքը կիջնայ թէ՛ արդեօք այս անունն տօնախմբութեան օրը ե՞րբ կուգայ ու կը հարցնէ կնքահօրը:

Կնքահայրն ալ, ասիկայ մեծ մարդու անուն է 2-3 տարին մէջ մը կուգայ կ'ըսէ. ու կանցնի:

Վերջապէս իրինկուն կըլլայ ու կնքահայրն ալ իր տունը կ'երթայ:

Մանկան հայրը ուղեւով անգամ մը իւր զաւակը գրկել, բայց չկրնալով անունը մտաբերել կ'սկսի հարցնել թէ՛ ինչ էր անունը. բայց որչափ մեծ կ'ըլլայ զարմանքը երբ ամենէն ալ մոռցանք պատասխանը կ'առնէ:

— Պու նէ՞ թօհաֆ չէյ, պունա մոռցանք տէմէյին փորձանք տէյին կիթսին:

— Ինչ կը պօռաս կոր, վաղը կնքահօրը խապար կ'ընենք կը հասկընանք:

— Էյ թամամ, տէսէնէ քի պունտան կնքահօրը էվինէ պիր թէլէկրաֆ թէլի ուզաթմալը քի ունութաութեւս սորուպ անլայալմ:

Այսպէսով այն գիշերը կանցնի երկրորդ օրը կնքահօրը լուր կը դրկեն, կնքահայրը կուգայ ամենէն առաջ հայրը նետուելով:

— Ճանրմ կնքահօր աղա, աֆ էսէրսին սէնի եօրտուք, չու չօճուղուն իսմի նէ՞ իսի:

— Չօճուղուն իսմի... չօճուղուն իսմի, վայ քէօր չէյթան պէնլմ տէ ֆիքրիմտէն չըքմըլ:

— Էյ թամամ, չիմտի պիլիմ չօճուք իսիմսիզ մի գալաճաղ... պէն սիզէ պիր չէյ տէյլլմ մի չօճուղուն իսմի Արթին տիր վէսէլմ:

— Ձէ... մեղայ... չօճուխիս անանկ պայտթ առուն չեմ ուզեր:

Էյ, կռիւ մի ընէք կ'ըսէ կնքահայրը, ես ան անունը մէկ գիրքի մը մէջէն առի, հիմայ կ'երթամ կը նայիմ տէ ինչ ըլլալը խապար կուտամ:

Այս ըսելով կնքահայրը կ'երթայ, եւ մինչեւ հիմայ եւ կած չէ, որ իրենց զաւակին անունը ինչ ըլլալը հասկընան:

ԴԱՐՁԵԱԼ ԹՌԱԽՕՄԱՅԻ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն 17 թիւէն)

Հաղիւ թէ մէկ երկու ժամ անցեր էր, տանը դուռը ուժով մը զարնուեցաւ. բացին, մէջ մ'ալ ինչ տեսնանք փեսան խմեր խմեր եկեր է. «Ինչ կուզես, հարցուեցաւ իրեն, բան մը չեմ ուզեր մինակ վեր պիտի ելլեմ հարսին ախոնջէն երկու չիֆթ խօսք պիտի ընեմ, ըսաւ:

Կալիպա էթտիլին աղ կէլտի, ըսաւ հարսին եղբայրը. փեսան խնդում երես հարսին եղբոր մօտենալով ձեռքը բռնեց եւ՝ ես շախա ըրի, մախսուս չըրի, ես հարսը կուզեմ. բառտօն ըսելու եկայ. — Շախա չըրիր ամա, ըսաւ հարսին եղբայրը. աղէկ ըրիր որ թապիեթըդ

չուտով մը հասկըցանք եւ ժամանակին ալ ետխանիս քէ-
նէ ազատեցինք. հայտէ զնա տէ, էրիկ մարդու հետ
բնաւ ճանաչ չընող հինգ հարիւր ոսկիով կնիկ մը զտը
աէ կարգուէ. փեսան միշտ չափաւ ըրի, մախաւ չըրի կը
քչէր սակայն, երբ տեսաւ որ չպիտի կրնայ համոզել,
կամաց-կ' մը դուռը բացաւ եւ օխ աղէկ ալ ըրի բո-
ւով կծիկը դրաւ եւ շունչը գեղին խփէլէն առաւ:

Ասպին հարսին եղբայրը կը պառաւ, ծօ Աւետիս,
երկու համալ կանչէ, սա փեսա օլաճախին փրթընիւրը
ետ պիտի խաւարեմ որ նորէն չելլայ տէ դայ, եւ տանը
մէջ առպէտա մը տահա չը փրթի, զէրէ իթինճի գալուն
մալը մեղի երկու չիչէ օտը զօջօնի եղաւ:

Քիչ մը վերջը Աւետիս աղբարը երկու բնանկիր
հետը առած կուգայ, եւ փեսային պըռօն ու մնաւելը
բեռնեցնելով շոգենաւ կը զրկին: Այս միջոցին փեսան ալ
նոյն շոգենաւին մէջ մէքքին նստած էր, երբ կը տեսնէ
որ բեռնակիրները իր մնաւելը եւ պըռօն կը բերին, հէ-
մէն վար վազեց եւ տեղ մը տեղաւորեցնելէն վերջը
զարձեալ եկաւ տեղը եւ նաւապետին քովը սկսաւ վեր
վար պըռաւորի. շոգենաւը ճամբայ ելաւ եւ սկսաւ տի-
տիկը չալել:

— Աման քարտան, տիւտիւյին սօնու կէլմէտի,
խոյիմ եռտա եռտա թուրումա տէօնտիւմ, պաշում պէյ-
նիւմ կիթտի:

— Ծանրմ կիթ իշինէ, պու սօուգաւ նէ իշին վար
եօգարտա:

— Ահ, Մ. քարտան, տէրտիմի պիլմէտին, տիւ-
յին էլլինաէն կէլիւորում, ճանրմ սըտքըն տըր, ծուռն
իշին պու մէվըլէ չըգարմ, հալտ ուտեմ տէյի. սէն-
աէ վիրա տիւտիւկ չալարտըն, կիւլէյիլէք էսպապլարում
պէրպատ օլուռ կիթտի:

— Սէնին էսպապլարըն պէրպաթ օլաճապ տէյի տիւ-
տիւյի չալմայարմ:

Ասոր վրայ մեր փեսան, քարտանին աղաչելով որ
զինքը մտիկ ընէ, հետեւեալը ըսաւ.

Աման քարտան լաֆա տալմա
Աթիք տալրան տիւտիւկ չալմա
Իսլիմինաէն պէրպատ օլուռմ
Հիշ տէյիլ իսէ մէվըլէ արմա:

— Այս աղաչանքը չլնցուցած, շոգենաւը կամուրջ
կը հանի. մեր փեսան բարկութեամբ շոգենաւէն ինք-
զինքը դուրս կը նետէ. բեռնակիրները պոռ եւ մնաւելը
կ'չալկին մէջ մը սողին մէյ մը Բերա, մէյ մ'ալ Շիւլի
բեռը կոնակնին կը պըռաւորեն. անանկ որ կոնակնին
վէրք կը բացուի, վերջապէս հաղիւ երեկոյեան զէմ փե-
տին տունը գտնալով դուռը կը զարնեն, զիմացի տունէն
կնիկ մը, սա տեսնելով.

— Սուրբիկ, չարուխ բէնճիրէն վազէ, փեսին պը-
ռօն մնաւելը ետ եկաւ. քա վո՛ւյ, հիմայ խելքիս կու-
գայ. սա քովի ճամը չալէ փեփրոնին խապար տուր:

— Դիմացի տունէն ուրիշ կին մը պատուհանը ելե-
լով, պարեւ Սուրբիկ հանրմ, սա բէգիլութիւնը կը տես-
նաս կոր. ամա օխ ըլլայ, հոս զէհէր աղջկան խըթը-
լին եկան:

Աման դուն ալ զաթը անոնց ով աղջիկ կուտայ:

— Ասպին նայէ, փեսին քուրը ճամէն նայեցաւ,
հիւսմ դուռը պիտի բանան:

Եւ յիշաւ փեսին տանը դուռը կը բացուի եւ բեռ-
նակիրներուն կոնակը պոռն մնաւելը տեսնելով. փեսին
քոյրը զարմացած, ասոնք ո՞վ զրկեց կը հարցունէ:

— Քի՛մ կէօնտէրէճէք. քէօյաէն վէրտիլէր, սա-
պահտան պէրու տըր եիւք ալթընտա կէզիւլ տիւրտուի:

— Նէրէտէն կէթիւրտինիլ իսէ, կինէ օրայա կէօ-
թիւրին, պիլ պիր չօի պիլէ գապուլ իթմէյիլ. սանէ-
միլտէ վարսընլար քէնտիլէրի գուլլանսընլար:

— Սէն էօյլէ տիւտիւրն ամա, կէօյիւ բանդուրա

կէօթիւրտին իսէ չօրպաճի տէլի կէպի քօչտա տա եէր-
լէշարտի. հէմ տէ, պիր եէրի զըրըլմասին տէյի, սըլը
թէնպիէ էթտի:

— Տուտա, պիլիւմ սըրթըրըլ թաշ տէկիւլ տըր,
պիլիւրտինիլ:

— Օ տա պանա ֆարըլ տէյիլ. նէ ումարմ, իթէ-
տիկնիլ եէրէ կէօթիւրին:

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ այցելութիւն
մը տուաւ Բարձր. Յարութիւն փոշա Տատեանի, եւ յե-
տոյ Պատրիարքարան իջաւ:

— Թոփնանէի Կոյս. նպատաւատոյց Յանձնաժո-
ղովէն վերջին անգամ եկած 2200 ոսկիի բայխումը կա-
տարուած ըլլալով, չարթուս սկսաւ զրկուիլ 35 տեղեր
25, 50, 75, 100 ալան ոսկի եւն. ըստ տեղւոյն: Այս
գումարէն Սեբաստիոյ Վիճակին որոշած է միայն 350
ոսկի որ 6 տեղերու պիտի յատկացուի: Մուշ 250 ոսկի,
եւ Վան 160 ոսկի զրկուեցաւ:

— Կ'լսենք թէ ամիս մը եւս երկարաձգուած է նո-
րածին աղայոց Օսմանիյե Թեգիեհէի առնելու համար
որոշեալ պայմանաւանք, յորմէ յետոյ տուգանք պիտի
առնուի: Այս որոշում պաշտօնապէս հաղորդուած է Պա-
տրիարքարանի:

— Հոկտ. 25 ին, Տիգրիսէ Ղարս եւ չըջակայ կող-
մերը զրկուեցան գաղթական 120 ընտանիք, որոց եր-
կաթուղւոյ տոմսակն ոստիկանութիւնը գնած էր:

— Կեսարիոյ Առաջնորդ Տ. Տրդատ Մ. Վ. Պապեան,
գրութիւն մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր, օգնական
վարդապետի մը պէտք ունենալն յայտնած էր:

Գոհութեամբ կը լսեմք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը Տ.
Գարեգին Մ. Վ. Առաջնորդին նշանակած է այդ պաշտօ-
նին, որ ի մօտոյ պիտի մեկնի իր պաշտօնատեղին:

— Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Պրահայի Կա-
ռավարութիւնը Լեմբոյն Տ'Օճեօնի Ասպետական Խաչը
չնորձած է Գարապաշ Կարապետ էֆէնտիի:

— Կ'իմանանք թէ Խարբերդի Հռովմէական Հայոց
Առաջնորդ Տ. Աւետիս եպիսկոպոս Արքիարեան անցեալ
չաբաթ Պօլիս հասած է:

Սյրի Տիկին Վսեմ. Փորթուգալ փաշա եւ իւր զա-
ւակունքը շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որ
ներկայ գտնուելով ոչբացեալ Վսեմ. Փորթուգալ Միքայէլ
փաշայի յուղարկաւորութեան հանդէսին՝ իրենց ցաւակ-
ցութիւններն եւ համակրական զգացումները յայտնեցին:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԻ

Հրատարակութիւն Նշան Կ. Պերպերեան

Կ'գտնուի ամէն զրաւաճառաց քով ի զին 6 զրուշ:

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՏԱԿԸ

Տիմիթրո Սրօն Նէսիմի զրասնեակէն մեկնելէ յետոյ, Օհաննիս հետ ուղղակի Ձիչէքլիյին զինեանիկը դրնաց ուր անկիւն մը սեղանի մը առջին թաղէ նստած զինքը կըսպասէր:

Տիմիթրո ընկերոջը հետ թաղէի մօտենալով, ինչ լուր հարցուց Լուգան գտար:

— Այո՛ գտայ ըսաւ եւ Օհանը ճանչնալով ակնածութեամբ ոտքի ելաւ:

— Նստէ, նստէ ըսաւ Օհան:

— Է՛յ ի՞նչ լուր հարցուց Տիմիթրո՞ անհամբերութեամբ:

— Տղոց ըսածները կէտ առ կէտ ճշմարիտ են եղեր. Ձանթա անուն հելլենական եռակայմի մը նաւապետը երէկ կէսօրուան մօտ տաան եւ վեց սարեկան երիտասարդ մը պաշտօնատուն տարեր իւր նաւին համար նաւաստի արձանագրել տուեր է. երբ կենդանագիրը Լուգային ցոյց տուի, զարմանօք ճիշդ այս պատանին է գոչեց:

— Էյ լաւ, ի՞նչու համար Լուգային հետ անմիջապէս այդ նաւը երթալով տղան չը պահանջեցիք:

— Կէս օրին նաւն արդէն մեկնել է:

— Անէ՛ծք ոռնաց հելուգակը, լայց գէթ ուր երթալը պէտք էր հասկնալ:

— Այդքան ախմա՞ր կը կարծեն զիս, եռակայմը դէպ ի Մէսսինա ուղեւորեր է ուսկից սպրանք բեռցած Ավսթրալիա պիտի երթայ եղեր:

— Լինցաւ միմաջ Տիմիթրո բոլորովին վնասած: Օհան այս անցած դարձածէն բան մը չը հասկնալով, զարմանօք Տիմիթրոյին հարցուց:

— Բայց բարեկամ ի՞նչ ունիս, այդքան յուզուած կերեւիս որ քեզ տեսողը պիտի կարծէ թէ կնկան մը պէս արտասուել պիտի սկսիս:

— Ձէ թէ արտասուել, այլ մազերս անգամ փեթ տեմ քիչ է. այսչափ հասկցնեմ որ զիտցած պատանիդ մեր ձեռքէն անգառնալի կերպով խոյս տուաւ:

Այս լուրը փոխանակ Օհանը արտահեցնելու, ընդհակառակը ի սրտէ ուրախացաւ, լայց առանց զգացած ուրախութիւնը նշմարել տալու ինքն ալ տխուր կերպարան մը տունելով հարցուց:

— Արդեօք իւր ընտանեացը վրայ լո՞ւր մը առած է:

— Մեզմէ ուրիշ ո՞վ ունէր խեղճ տղան ըսաւ Տիմիթրո Օհանը գաղտնի դրդելով եւ ականջին հակելով յարեց, տւա՛յ ես ինչ ես որ այս ապուշին առջեւ կեցեր լեզու կը թափես, արի անեակդ երթանք հոն իրարու շատ խօսելիքներ ունինք:

Այո երթանք ըսաւ եւ առանց թաղէին ուշ դնելու, Ձիչէքլիյի զինեանունէն մեկնելու ասանին թաղէ զայնս կեցնելով ըսաւ:

— Ինձ նայէ տեղակալ, առանց ինձ բան մը ըսելու այսպէս կը մեկնի՞ս:

— Ինչ կուզես որ ըսեմ քեզ, ապուշ, բոլոր այս ճախորդութեանց պատճառը դու ես. ահա քեզ ըսելիքս:

— Ի՞նչ չուս կը մոռնաս որ Օրթա չէ՛մէյի սրճարանէն քու՝ կամ աւելի ճիշդը, այն անիծեալ տղուն պատճառաւ արտաքսուեցայ, եթէ առաւօտեան խօսալու մըդ կը մոռնաս ես ալ կը յիշեմ, քանի մը կլորիկ ցնծա, յետոյ բարի ճանապարհ:

Տիմիթրո իւր ստորագրած ընկերոջ այս համարձակութեանը վրայ յետին աստիճանի զայրացած, ակուսները կրճտելով ըսաւ:

— Հապա եթէ չի տալու ըլլամ, ի՞նչ պիտի պատահի:

— Սա պիտի պատահի որ, շան պէս անօթի չը ստակելու համար ինքզինքս ոստիկանութեան պիտի մատնեմ որ օրը գէթ երկու հաց կըստանամ, եւ անշուշտ զիս պիտի հարձակործեն օրուն հետեւութիւնը անշուշտ կը գուշակէք:

Տիմիթրո թաղէի վրայ նետուելով զայն խեղդելու մարմաջ մը ունեցաւ, սակայն ինքզինքը զըսպելով ըսաւ:

— Քանի որ առնց քեզ վճարելու կը մեկնէի, կուսնելու էիր որ վրաս ստակ չունիմ, միթէ մինչեւ վաղը չէ՛ր կրնար սպասել:

— Մինչեւ վաղը սպասե՛մ, մինչդեռ եթէ ուզես բարեկամէդ մէկ քանի ոսկի կրնաս փոխ առնել ըսաւ Օհանը ցոյց տալով:

— Շատ լաւ, պիտի ստանաս երկու ոսկիդ, բայց գիտնաս որ վերջինն է այս:

Տիմիթրո խիստ զայրացած գրպանէն երկու ոսկի հանելով թաղէի առջեւի սեղանին վրայ նետեց:

— Շնորհակալ եմ տեղակալ, ըսաւ թաղէ հանդարտօրէն, եթէ ինձ տալիք հրաման մը ունենաք, անշուշտ իմաց կուտաք:

Նոյն վայրկեանին անվրէպ մեծ չարիք մը պիտի պատահէր, բայց Օհան Տիմիթրոյին դատառեակէն բռնեւելով արգելեց:

— Երթանք ըսաւ, անպատեհ եւ ոչինչ տեղը կռիւ պիտի հանես, խեղդ գլուխդ ժողուէ:

Տիմիթրո ընկերոջը այս ազդարարութեան վրայ անմիջապէս իւր պաղարկւնութիւնը վերստանալով, թաղէն սիրալիւր կերպով ողջունելէ յետոյ Ձիչէքլի գինեատունէն երկու ընկեր մեկնեցան:

(Շարունակելի)

Արտօնատէր Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԸԵԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ Տպարան)

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համետ 14.